

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 22/01/2026 11:44
Sayı: E-120.07.03-1784436
2025 AİLE YILI

Sayı : E-54045643-610-22968290
Konu : Soru Önergesi (7/35572)

7/35572
GK 32

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 28.10.2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1724967 sayılı yazınız.

İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan, Kars Milletvekili Sayın Av. İnan Akgün ALP'e ait 7/35572 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/35572) (6 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 2D9CE3B8-8213-4E72-B9D5-2AAE1D026F79

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Levent BOZKURT

Mühendis

Telefon No: (312) 258 85 96

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**KARS MİLLETVEKİLİ SAYIN AV. İNAN AKGÜN ALP'E AİT 7/35572 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Bakanlığımızca ülkemizde bitkisel üretimi artırmak, verim ve kaliteyi yükseltmek, üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak, sürdürülebilirliği sağlamak, kayıtlılığı artırmak ve çevreye duyarlı alternatif tarım tekniklerinin geliştirilmesine yönelik olarak çiftçilere destekleme ödemesi yapılmaktadır.

8859 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında bitkisel üretimde yeni destekleme modeline ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Yeni destekleme modeli kapsamında hazırlanan Karar ile üretim maliyetine göre ürünler kategorilere ayrılmış ve her kategori için destek katsayısı belirlenmiştir. 2025 üretim yılı için destek katsayı değeri dekara 244 TL'dir.

Bitkisel üretimin desteklenmesi programıyla çiftçilere temel destek, planlı üretim desteği ve üretimi geliştirme destekleri verilecektir.

Temel destek ve planlı üretim desteği ile planlama kapsamındaki ürünlere belirlenen havzalarda ekim yapıldığı takdirde kullanılan mazotun tamamı, gübrenin ise yarısı nakdi olarak verilecektir. Bununla birlikte, su kısıtı olan yerlerde yine belirlenen şartlara uygun üretim yapan üreticilerimizin kullandığı mazot ve gübrenin tamamı nakdi olarak verilecektir.

10394 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar 14.09.2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Karar ile 2026 yılı bitkisel üretim desteklerinde aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

- 2026 üretim yılı için destek katsayı değeri bir önceki yıla göre %27 artırılarak dekara 310 TL olarak belirlenmiştir.
- Kapalı ortam bitkisel üretime yönelik genç ve kadın çiftçilere ilave destek verilecektir.
- Mısır (dane) ürünün destekleme kategorisi 1. kategoriden 2. kategoriye yükseltilmiştir.
- Hayvancılıkta dane yem ihtiyacını karşılamak amacıyla yulaf, çavdar ve tritikale ürünlerinde yeşil otun yanı sıra dane üretimi de destek kapsamına alınmıştır.
- Hububat üretiminde sertifikalı tohum kullanımının artırılması amacıyla bir önceki yıla göre destek katsayısı artırılarak 0,56 belirlenmiştir.
- Soya üretimini teşvik amacıyla mevcut sertifikalı tohum desteğine ek, yurt içinde ıslah edilip tescil edilen ve yine yurt içinde üretilerek sertifikalandırılan tohumların kullanımı halinde ilave destek sağlanacaktır.
- Organik tarım desteğinde, 1. derece tarımsal amaçlı üretici örgütlerine üye çiftçilere, destek katsayısının yüzde 25'i oranında ilave destek verilecektir.
- Katı organik-organomineral desteğinde 0,21 olan katsayı, 0,32'ye çıkarılmıştır.
- Biyolojik/biyoteknik mücadele desteği birim fiyatları yüzde 21 artırılmıştır.
- Yıl boyunca (12 ay) hizmet sunan serbest tarım danışmanları ile ziraat odaları ve üretici örgütlerinde istihdam edilen danışmanlara verilen tarımsal yayım ve danışmanlık

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

desteği, bir önceki yıla göre yüzde 17,5 artırılarak 2025 için 345.450 TL olarak ödenecektir.

Bitkisel üretim destekleri kapsamında Kars İline;

- 2016 yılında 24.358.182 TL mazot ve gübre desteği, 64.548 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2017 yılında 23.701.817 TL mazot ve gübre desteği, 8.530 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2018 yılında 33.098.913 TL mazot ve gübre desteği, 176.593 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2019 yılında 39.003.282 TL mazot ve gübre desteği, 86.919 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2020 yılında 50.585.831 TL mazot ve gübre desteği,
- 2021 yılında 63.844.298 TL mazot ve gübre desteği, 148.183 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2022 yılında 72.703.373 TL mazot ve gübre desteği, 307.089 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2023 yılında 265.328.739 TL mazot ve gübre desteği, 280.780 TL sertifikalı tohum kullanım desteği,
- 2024 yılında 312.660.194 TL mazot ve gübre desteği, 503.496 TL sertifikalı tohum kullanım desteği ve
- 2025 yılında 461.673.966 TL mazot ve gübre desteği, 4.233.163 TL sertifikalı tohum kullanım desteği ödemesi yapılmıştır.

8760 sayılı 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında hayvansal üretim, su ürünleri üretimi, tarımsal araştırma ve geliştirmenin desteklenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Hayvansal üretimde yeni destekleme programı temel hayvancılık ve ürün geliştirme destekleri olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

- Temel hayvancılık destekleri; büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, atık, arıcılık ve ipek böceği faaliyetlerinin desteklenmesinden oluşmaktadır. Aile işletmeleri, genç ve kadın yetiştiriciler, birinci derece örgüt üyesi ile planlama bölgeleri gibi yönlendirici kriterleri sağlayan yetiştiricilere temel destek tutarına ilave destek verilmektedir. Ayrıca suni tohumlama, soy kütüğü, yerli sperma, ari işletme, sürü yöneticisi (çoban) gibi verimlilik kriterlerine ilave destek sağlanmaktadır.
- Ürün geliştirme destekleri; çiğ süt, besilik erkek sığır (karkas), tiftik üretimi desteklerini kapsamaktadır. Aile işletmeleri, genç ve kadın yetiştiriciler, birinci derece örgüt üyesi ile planlama bölgeleri gibi yönlendirici kriterleri sağlayan üreticilere temel destek tutarına ilave destek verilmektedir. Ayrıca ari işletme, kendi tankında soğutma, örgüt üzerinden pazarlama, karkas ağırlığı, kaliteli tiftik ve sözleşmeli üretim gibi verimlilik kriterlerine ilave destek verilmektedir.

Yeni destekleme modeli ile ilk defa;

- Oğlak ve kuzuya temel destek ödemesi,
- Genç ve kadın yetiştiriciye ilave destek,
- Aile işletmelerine temel destek oranında ilave destek,

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Doğduğu aile işletmesinden kesime giden erkek sığırlara ilave destek,
- Gezginci arıcılık yapanlara ilave destek ve
- Birinci derece örgüt üyesi yetiştiricilere ilave destek

verilmektedir.

Ayrıca planlı üretim bölgelerinde uygun üretim yapanlara ilave destek ve her buzağıya temel destek ödemesi yapmak suretiyle üreten herkesin destek alması sağlanmaktadır.

Yeni destekleme modeli ile birlikte hayvancılık işletmelerinin ekonomik açıdan güçlü, dirençli ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması hedefiyle sübvansiyonlu kredilerde; kadınlara, gençlere ve planlı üretim bölgelerine ilave indirim uygulanmaktadır. Bu sayede geleceğimizin teminatı gençlerimiz ve ailemizin temel direği olan kadınlarımızın üretimde kalmalarına imkân sağlanmaktadır.

10395 sayılı 2024-2026 Yıllarında Yapılacak Hayvancılık Desteklemelerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar 14.09.2025 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Karar ile 01.01.2025 tarihinden geçerli olmak üzere hayvancılık desteklerinde aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

- Büyükbaş hayvancılık destekleri kapsamında buzağılar için bir önceki yıla göre %40 artışla hayvan başına 1.400 TL, malaklar için %180 artışla hayvan başına 2.800 TL’ye çıkarılmıştır.
- Küçükbaş hayvancılık destekleri kuzu/oğlaklar için ise bir önceki yıla göre yüzde 50 artışla hayvan başına 300 TL’ye çıkarılmıştır.
- Çoban desteği, küçükbaş hayvancılıkta 300 TL olan temel desteğin 1,8 katı olmak üzere 150 baş üzerinden 81.000 TL olarak ödenecektir.
- Arıcılık desteği, üretici/yetiştirici örgütlerine üye üreticilere arılı kovan başına temel destek bir önceki yıla göre %40 artışla 140 TL’ye, üye olmayanlara %25 artışla 100 TL’ye çıkarılmıştır.
- İpek böceği temel desteği bir önceki yıla göre %10 artırılarak kilogram başına 1.100 TL’ye, tiftik üretimi temel desteği %100 artışla kilogram başına 160 TL’ye çıkarılmıştır.
- Bakanlıkça programlanan aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklar için büyükbaş ve küçükbaş hayvan sahiplerine verilen temel destekleme tutarı, bir önceki yıla göre %100 artırılmıştır.
- Su ürünleri yetiştiriciliği yapan işletmelere, ürettikleri türler ve üretim şekline göre yapılan temel destek oranları artırılmıştır.
- Hayvan gen kaynakları birim destek tutarları artırılmış, Ankara keçisine ilave destek verilecektir.
- Hayvan ve sürü sağlığı desteği kapsamında, hayvan tanımlama araçlarıyla bazı aşı bedelleri de destek kapsamına alınmıştır.
- Marmara Denizi’ne kıyısı olan 7 ilde, müsilağdan etkilenen balıkçı gemilerine, gemi başına ilave küçük ölçekli balıkçılık desteği verilmiştir.
- Su ürünleri desteğinde, üretici örgütlerinin etkinliğini artırmak amacıyla birlik ve tanıtım kesinti oranları %2’den %3’e çıkarılmıştır.

Ayrıca ülkemizde etçi damızlık üretimi yapan işletme sayısını artırarak, daha fazla etçi ırk besilik materyalinin yerli imkânlarla yetiştirilmesi amacıyla “Kırsalda Bereket Hayvancılığına Destek Projesi” hayata geçirilmiştir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Etçi ırk hayvan sayısını artırmak ve et arzının yerli kaynaklardan sağlanmasını desteklemek amacıyla “Güçlü Besi, Güçlü Üretim Projesi” başlatılmış; proje kapsamında etçi ırk spermasıyla doğan her buzağıya ilave destek sağlanacaktır.

Hayvansal üretim destekleri kapsamında Kars İline;

- 2015-2021 yılları arasında büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yatırımlarının desteklenmesi projesi kapsamında 21.704.304 TL,
- 2019 yılında kurulan Damızlık Düve Yetiştirme Merkezi için 2.183.500 TL hibe desteği,
- 2022 yılında “Buzağı Ölmesin İşletmeleriniz Şenlensin Projesi” kapsamında 1.000.000 TL,
- 2023 yılında “Yadigarımız Zavot Sığırı’nı Yeni Yüzyıla Taşıyoruz Projesi (Suni tohumlama ile hayvan ırklarının iyileştirilmesi projesi)” kapsamında 1.000.000 TL,
- 2024 yılında Arı Ürünleri Eğitimi Projesi kapsamında 300.000 TL,
- 2024 yılında Hayvansal Üretimin Desteklenmesi kapsamında 16.00.0000 TL, 2025 yılında (11.11.2025 tarihi itibarıyla) 26.000.000 TL,
- 2025 yılında Kuzu Oğlak Desteği kapsamında 49.665.680 TL, Buzağı desteği kapsamında 308.542.800 TL, Kovan desteği kapsamında 6.927.830 TL, Malak desteği kapsamında 9.600 TL, Ocak-Şubat-Mart dönemi Çiğ süt desteği kapsamında 450.474 TL ve Besi desteği kapsamında 47.050 TL

destekleme ödemesi yapılmıştır.

Hayvancılık faaliyeti ile uğraşan çiftçilerimiz, tarımsal Ar-Ge kapsamında hayvan gen kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi desteğinden, kırsal kalkınma yatırımlarından da yararlanmaktadır.

Ayrıca, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında 2006-2025 yılları arasında hayvancılık konusunda 1.183 projeye 1,45 milyar TL hibe desteği verilmiş ve 4.151 kişilik istihdama katkıda bulunulmuştur.

Hayvan Hastalıkları ile Mücadele Genelgesi kapsamında tüm illerimizde olduğu gibi Kars ilinde de Hayvan Hastalıkları Aşılama Programı çerçevesinde aşılama başarıyla yürütülmekte olup 2025 yılı aşılama çalışmaları devam etmektedir. Bunun yanında Şap hastalığının yayılmasını engellemek üzere Şap Hastalığı Acil Eylem Planı kapsamında hayvan hareketlerinin kısıtlanması, kordon/karantina uygulamaları, temizlik/dezenfeksiyon uygulamaları, hayvan pazarlarının kapatılması ve aşılama faaliyetleri şeklinde önlemler alınmaktadır.

Şap hastalığı, ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle endemik olarak seyreden ihbarı mecburi hayvan hastalıkları arasında yer almaktadır. Hastalıkla mücadele kapsamında gerekli tüm iş ve işlemler Bakanlığımızın ilgili birimlerince hassasiyetle yürütülmektedir.

2025 yılında ortaya çıkan şap hastalığında gözlenen vaka artışlarının temel nedeni, hastalığa yol açan şap virüsünün yeni bir serotipinin (SAT-1) uzun yıllar sonra ülkemizde ortaya çıkmış olmasıdır.

Ülkemizde endemik olarak seyreden şap hastalığına karşı yılda iki defa ilkbahar ve sonbahar dönemlerinde aşılama programları yürütülmektedir. 2025 yılı bahar dönemi aşılama çalışmaları Mayıs ayı itibarıyla tamamlanmış olup 2025 Haziran ayında başlatılan sonbahar dönemi şap aşılama kampanyasında ise %99 seviyesinde ülke bazlı aşılama oranı yakalanmıştır.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Risk esaslı olarak ülke bazlı baskın aşılama çalışmaları, il ve bölge bazlı ek aşılama çalışmaları ve mihrak bazlı aşılama çalışmaları yürütülmektedir.

Şap hastalığının yeni varyantına karşı 26,6 milyon doz aşı üretimi tamamlanmış ve il/ilçe tarım ve orman müdürlüklerimize dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Aşı üretim ve uygulama çalışmaları, hastalıkla etkin mücadele kapsamında yoğun şekilde devam etmektedir.

Bölgesel incelemeler neticesinde, hayvan hareketlerinin yoğun olduğu, mera kullanımının yaygınlaştığı ve hayvanlar arasında doğrudan temasın yüksek olduğu bölgelerde, hastalığın bulaşma hızı daha yüksek seyretmektedir.

Salgın niteliği taşıyan bir hayvan hastalığının tespit edilmesi durumunda, mihraklarda koruma ve gözetim bölgesi oluşturulmakta, hastalık sönüşü yapılarına kadar da belirlenen sınırlar içerisinde hayvan giriş ve çıkışları yasaklanmakta ve hastalık mihrakını çevreleyen koruma ve gözetim bölgelerinde bulunan tüm duyarlı hayvanlar aşılanmaktadır. Hastalık hakkında paydaşlara yönelik bilgilendirme ve eğitim çalışmaları yapılmakta, mihraklarda ise temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri büyük bir hassasiyetle gerçekleştirilmektedir.

Hayvan pazarları, kesimhaneler ve kurbanlık satış yerleri ile kesim yerlerine; il/ilçe tarım ve orman müdürlüklerinden alınan veteriner sağlık raporu ile sevk edilen tüm hayvanlar, sağlık taramasından geçirilerek gönderilmektedir. Yapılan kontroller sonucunda hastalık tespit edilen hayvanlar hakkında ilgili mevzuat kapsamında gerekli iş ve işlemler uygulanmaktadır.

Ülke genelinde hayvan nakillerinden önce tüm hayvanların sağlık kontrolleri “Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında yapılmaktadır. Ayrıca Veteriner Yol Kontrol ve Denetim İstasyonları 7/24 çalışmaktadır.

Hayvan pazarlarının kapatılmasının yanı sıra, yapılan epidemiyolojik çalışmalar doğrultusunda riskli illerde, Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyon Kararları ile il içi ve il dışı hayvan hareketlerine kısıtlamalar getirilmiştir. Bu kısıtlamalara uymayarak kontrolsüz hayvan hareketinde bulunan kişilere, il/ilçe tarım ve orman müdürlüklerince 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nun ilgili maddeleri kapsamında cezai işlemler uygulanmaktadır.

Et ve Süt Kurumu (ESK) kırmızı et ve et ürünleri piyasalarını yakından takip ederek, piyasa regülasyonuna destek sağlamaktadır. İthal edilen canlı hayvanlardan elde edilen ürünler, ESK kurum satış mağazalarının yanı sıra Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri iştiraki kooperatif marketleri, Ankara ve İstanbul illerindeki Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Perakendeciler Derneği (PERDER) üyesi zincir marketler, et sanayicileri, endüstriyel yemek üreticileri ve kasaplar aracılığıyla uygun fiyatla, perakende olarak satışa sunulmaktadır.

Bakanlığımız tarafından üretimi geliştirmek amacıyla yürütülen “Hayvancılık Yol Haritası” kapsamında orta ve uzun vadeli üretimi destekleyici yeni politikalar uygulanmaktadır. Bu doğrultuda besi sığırcılığının temel girdisi olan ham dana (besi materyali) sayısını ve ülkemiz etçi damızlık hayvan varlığını çoğaltarak kırmızı et üretimini artırmak amacıyla ESK ve Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) arasında iş birliği protokolleri imzalanmıştır. Bu protokoller ile TİGEM işletmelerine damızlık, kasaplık ve besilik hayvan tedarik edilmektedir. Kasaplık ve besilik hayvan temini ile piyasaya anlık müdahale imkânı sağlayacak canlı stok oluşturulmaktadır.

Hayvancılık yol haritası kapsamında;

- Besilik Erkek Sığır Desteği %550’ye varan oranda arttırılmıştır. Ülkemizde etçi damızlık üretimi yapan işletme sayısını artırarak daha fazla etçi ırk besilik materyalinin

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

yerli imkânlarla yetiştirilmesi amacıyla “Kırsalda Bereket Hayvancılığa Destek Projesi” hayata geçirilmiştir.

- Etçi ırk hayvanlarımızın sayılarının artırılması ve et arzının çok daha fazla oranda yerli kaynaklardan karşılanması amacıyla “Güçlü Besi Güçlü Üretim Projesi” başlatılmıştır. Proje ile etçi ırk spermasıyla doğan her buzağıya ilave destek sağlanacaktır.
- Besilik materyal üretimini arttırmak amacıyla 19 il besilik materyal üretim planlama bölgesi olarak belirlenmiştir. Tarımsal üretimi planlaması kapsamında ilan edilen bu iller iklim özellikleri, mera varlığı ve kalitesi ile yetiştirici alışkanlıkları gözetilerek besi yetiştiriciliği bölgesi olarak belirlenmiştir.
- Bu illerde buzağı/malak yetiştiricilerine Temel Desteğe ilave destekleme ve hazine destekli, faiz indirimli kredi kullanımlarında ilave %20 faiz indirimi sağlanmaktadır.

İlave olarak sözleşmeli üretim modeline yönelik özel teşvikler sunulmaktadır. T.C. Ziraat Bankası ve Tarım ve Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Hazine Faiz Destekli Yatırım ve İşletme kredisi kullanımında, sözleşmeli üretime yapan üreticilere %15 oranında indirim uygulanmakta ve sözleşmeli üretim yapan üreticilerimize uygulanan prim indirimi %5’den %10’a çıkarılarak, sigorta yaptırabilme imkânı sağlanmıştır.

Ülkemiz hayvan varlığı ve üretimi artırmaya yönelik orta ve uzun vadeli politikalar uygulanmaya devam edilerek ithalat kademeli olarak sonlandırılacaktır.